REACTUALIZAREA ATITUDINII CADRELOR DIDACTICE PRIVIND GHIDAREA ELEVILOR ÎN CARIERA DIDACTICĂ

CZU: 371.13.048.4 + 37.015.3

Marianna SAVVA

Şcoala doctorală Ştiinţe Sociale şi ale Educaţiei,
Universitatea de Stat din Moldova

RE-UPDATING THE ATTITUDES OF TEACHERS FOR GUIDING PUPILS IN THE TEACHING CAREER

In this article we present the importance and need for teachers to re-update their attitude towards the teaching career. This is based on the fact that we were able to cultivate a positive attitude towards the teaching career of pupils in general education institutions, if the teachers were not manifesting this. It is certain that teachers will not be able to guide pupils in their teaching career, as long as they do not show a positive attitude towards their own profession. We cant say that teachers in general education institutions manifest a negative attitude or only a positive attitude towards the teaching career, but we attest to certain situations when it is persistent. Thus, we aim to re-update the attitude of teachers towards the teaching career, by improving the value of the initial attitude of teachers in positive values.

Keywords: *teachers, teaching career, positive attitude toward teaching career.*

Atitudinile reprezintă reacţii cognitive, emoţionale şi comportamentale demonstrate de o persoană faţă de o problemă socială, un obiect sau un incident pe baza experienţelor, motivaţiei şi cunoştinţelor sale [1]. În accepţiunea lui M.Fishbein şi I.Ajzen, atitudinea este o construcţie ipotetică care reprezintă simpatia sau antipatia unui individ pentru un element şi influenţează interacţiunea sa cu lumea înconjurătoare [2]. I.Ajzen consideră că dimensiunile evaluative ale atitudinii pot lua mai multe forme, cum ar fi: bun-rău, dăunător-benefic, plăcut-neplăcut şi plăcut-antipatic.

Autorul A.H. Eagly defineşte atitudinea numai în termeni de evaluare, în general favorabilă sau nefavorabilă, a unui obiect [3]. Atitudinile, precum interesele, sunt învăţate prin experienţe de viaţă care fac ca un individ să se comporte într-un anumit fel faţă de persoane, faţă de profesie, obiecte, probleme, situaţii cu care interacţionează. Având un caracter foarte personal şi complex, acestea sunt organizate în mod unic în fiecare persoană şi presupun produsul propriilor reacţii la propriile experienţe de viaţă. Atitudinile influenţează considerabil comportamentul cuiva; în consecinţă, indivizii abordează o atitudine favorabilă sau nefavorabilă [4,5].

Între atitudine şi manifestările lor externe sub formă de opinie sau acțiune nu există o conformitate perfectă şi necondiționată. Acest lucru este demonstrat de o altă perspectivă care a pus sub semnul întrebării inclusiv stabilitatea atitudinilor.

Ca variabile latente, situate în zona virtual-subiectivului, atitudinile se exprimă (se exteriorizează) în opinii şi comportamente. Relația dintre ceea ce simt, gândesc şi intenționeză să facă oamenii, opiniile declarate (ceea ce ei spun) şi comportament (ceea ce fac ei efectiv) este exprimată la nivelul simțului comun ca unitate şi congruență între gând, vorbă şi faptă.

Opiniile sunt expresii verbale ale atitudinilor. Ele sunt descrieri subiectuale care exprimă poziția (atitudinea) unei persoane față de un anumit obiect de care ea este interesată cognitiv, afectiv şi pragmatic. Opinia este motivată afectivo-cognitiv şi dă expresie unor interese particulare sau colective. Orice opinie se bazează pe o anumită cunoaştere, fie ea şi incompletă, a obiectului sau domeniului la care opinia se referă. Oamenii nu pot să-şi formeze şi să-şi exprime opinii, decât cu referire la acele aspecte despre care au un minimum de cunoştințe, de informație. Opiniile aparțin întotdeauna unei persoane (care le exprimă, le comunică), dar ele au şi o semnificație socială. Ele exprimă individul, dar exprimă şi grupul din care acesta face parte. Am putea spune că „obiectul opiniilor este social, conținutul este socio-individual, iar expresia particulară a opiniilor este individuală" [6].

Relația atitudini-opinii nu este una simplă. Ca stări dispoziționale, latente ale personalității, atitudinile sunt mult mai stabile şi mai durabile, în vreme ce opiniile sunt mult mai mobile, mai fluctuante, fiind mult mai legate de factorii situaționali. În al doilea rând, atitudinile conțin în structura lor dispoziția, intenția subiectului de a acționa, pe când opiniile nu presupun această dispoziție spre acțiune. Otto Klinenberg nota că ar fi bine să se utilizeze formulările „atitudine pentru a indica ceea ce suntem dispuşi să facem", şi „opinie pentru ceea ce ne asumăm ca fiind adevărat sau este considerat adevărat" [7].

Atitudinea unui individ față de ocupația sa ar influența cariera sa şi modul în care îşi practică ocupația. Cu alte cuvinte, o atitudine pozitivă față de ocupație ar fi de-a lungul succesului în carieră, precum şi satisfacția vieții.

S.Bloom şi A.Jeans susțin că dacă atitudinile unui profesor sunt negative, atunci el nu va putea reuşi în profesia sa. Atitudinile intelectuale ale profesorului, reacțiile emoționale, variatele lui obiceiuri şi personalitatea motivează elevii în ceea ce priveşte succesul academic, personalitatea, interesul etc. [4,8].

Competența profesională a profesorului, caracteristicile lui personale, precum şi atitudinea cu privire la propria profesie joacă un rol important în succesul acestuia. Cu toate acestea, în unele studii nu s-a găsit o corelație semnificativă între realizările academice ale profesorilor şi atitudinea lor față de profesia didactică [9,10]. Predarea fiind o activitate dinamică necesită o atitudine favorabilă din partea celor care o practică. Atitudinea pozitivă îl ajută pe profesor să dezvolte şi să asigure un mediu prietenos pentru elevi în clasă.

Atitudinea se manifestă prin relații, conduite, comportamente, iar relațiile interiorizate în timp devin atitudini. Unitatea dintre atitudini şi relație face posibilă cunoaşterea şi controlul atitudinii prin intermediul activității. Reieşind din cele menționate *supra*, atragem atenția asupra caracteristicilor principale ale atitudinii, şi anume:

1. *Direcția sau orientarea,* dată de semnul pozitiv (favorabil) sau negativ (nefavorabil) al trăirii afective față de obiect (situație): atitudinea pozitivă imprimă persoanei tendința de a se apropia de obiect, în vreme ce atitudinea negativă creează o tendință opusă, de îndepărtare;
2. *Gradul de intensitate,* care exprimă gradațiile celor două segmente ale trăirii – pozitiv şi negativ, trecând prin punctul neutru 0.
3. *Dinamica atitudinii*, condiționată de caracteristicile referinței obiectului:
   - dimensionalitatea – numărul şi varietatea obiectului component (stimulii pot fi unidimensionali sau mai complecşi);
   - suprafața sau întinderea obiectului de înțeles constând în numărul de caracteristici accesibile observației şi înțelegerii;
   - centrarea psihologică a obiectului pe subiect;
   - socialitatea – „obiecte sociale" (alți oameni) reprezintă principala sursă de formare a atitudinilor [11; 12, p.38].

Expresia externă a atitudinii este opinia şi acțiunea. Părerea este formă verbal-propozițională de exteriorizare a atitudinii constând în judecăți de valoare şi acceptare (acord) sau respingere (dezacord) în conformitate cu diverse situații, evenimente şi valori. Acțiunea este relația directă a subiectului cu obiectul şi efectuarea paşilor (modificări) spre integrarea situației, modificând-o sau înlăturând-o.

Făcând trimitere la realitatea actuală, nu putem afirma că cadrele didactice din instituțiile de învățământ general manifestă atitudine negativă sau doar atitudine pozitivă față de cariera didactică. Astfel, ne propunem să evidențiem importanța şi necesitatea reactualizării atitudinii cadrelor didactice față de cariera didactică. Reieşind din clasificarea tipurilor de atitudini pe care o atestăm în cercetările realizate de T.Callo [12] şi de V.Oboroceanu [13], evidențiem tipurile de atitudini pe care le pot manifesta cadrele didactice față de cariera didactică, şi anume:

- *atitudine emoțional-pozitivă* au cadrele didactice care manifestă dragoste, interes față de profesia pe care o exercită, fiind determinată de anumite motive interioare;
- *atitudine conştient-pozitivă* au cadrele didactice care manifestă sârguință, fiind conştiente de importanța acumulării experienței necesare pentru a face față dificultăților întâmpinate în exercitarea profesiei didactice;
- *atitudine aparent pozitivă* au cadrele didactice care aparent manifestă o atitudine pozitivă, dar, de fapt, în realitate posedă alte convingeri emoționale personale față de această profesie;
- *atitudine negativă,* care poate fi *absolută* sau *totală* şi se manifestată prin repulsie față de această activitate;

– *atitudine rotativă/parțial negativă*, care presupune că activitatea este realizată superficial fără a fi preocupați pentru a realiza calitativ activitățile. Atitudinea negativă poate fi *deghizată* sau *mascată* şi este manifestată de acele cadre didactice care au ca scop să obțină anumite rezultate cu orice preț, pentru a-şi satisface anumite orgolii personale.

În concluzie, reactualizarea cadrelor didactice față de propria profesie ar reprezenta un prim pas în încercarea de a îmbunătăți percepția membrilor societății față de această profesie, dar şi disponibilitatea acestora de a ghida elevii în cariera didactică.

Referințe:

1. INCEOGLU, M., TUTUM, Algi Iletisim. *Attitude, Perception, Communication*. Ankara: V Yayinlari, 1993.
2. FISHBEIN, M., AJZEN, I. *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. Addison-Wesley, 1975.
3. EAGLY, A.H. et al. *The psychology of attitudes*. Fort Worth, 1993.
4. BLOOM, S.S. *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw – Hill Book Company, 1976.
5. BROOKS, V., SIKES, P. *The Good mentor Guide*. Bristol: Open University Press, 1997.
6. DUCK, S.W. *Relațiile interpersonale: a gândi, a simți, a reacționa*. Iași: Polirom, 2000.
7. DUMITRU, I.Al. *Personalitate, atitudini, valori*. Timişoara: De Vest, 1998.
8. JEANS, A.B. Teacher Education: An international research agenda. In: *World conference on Teacher Education*. Uzmir: Dokuz Eylul Universitesi Yayinlari, 1995.
9. BHANDARKAR, B.G. A study on polytechnic teachers' attitude towards teaching profession and its correlates. Government Polytechnic, Jalgaon, TTTI, Bhopan-sponsored. In: M.B. Buch (ed.). *Third Survey of Research in Education*. New Delhi: NCERT, 1986.
10. GCPI. *A study of relationship of academic achievement with attitude towards teaching among teacher trainees*. Allahabad, 1981.
11. CALLO, T. Atitudinea – o „nouă forță" a educației. În: *Univers Pedagogic. Revistă ştiințifică de pedagogie şi psihologie* (Categoria C), 2013, nr.4(40), p.3-9.
12. CALLO, T. *Pedagogia practică a atitudinilor*. Chişinău: Litera, 2014. 240 p.
13. OBOROCEANU, V. Atitudini interpretative în opera literară. În: *Acta et Commentationes, Sciences of Education*, 2019, no.1(15) p.143-148. E-ISSN 2587-3636